

DATORIILE SUVERANE ALE STATELOR DIN ZONA EURO ȘI CĂI DE SOLUȚIONARE A ACESTORA

Dr. Simona POLADIAN¹

Abstract

The debt sustainability is a challenging problem to some Eurozone countries, being a reflection of a high rate of unbalanced financial sector. The public debt crisis has already delayed the economic growth of certain countries and will cause unpleasant effects in the near future. Programmes of fiscal consolidation have been applied in each of Eurozone countries, focussed primarily on the banking system in order to prevent banks from bankruptcy. The main objective of the European Commission is to strengthen the trust in the European banking system. The proposals have been oriented toward increasing banking capital on future in concordance to Basel III agreement. By creating of a new governance framework and a new Single Regulatory Act for the whole European banking system it would stimulate the consolidation of the whole banking system from EU.

JEL Classification: G33, H30, H62, H63

---

¹ Senior reserch fellow, PhD, Institute for World Economy of the Romanian Academy

Au trecut aproape doi ani de la escaladarea tensiunilor legate de criza datoriilor suverane și situația bugetară precară în majoritatea statelor din Zona euro este departe de a se fi rezolvat. După creșterea substanțială în perioada 2008-2009, **deficitul bugetar guvernamental mediu în Zona euro a rămas neschimbat în 2010, respectiv la nivelul de 6,3 % din PIB.** În aceeași perioadă, **datoria publică guvernamentală a continuat să crească, ajungând la o medie de 84,1% din PIB pe ansamblul Zonei euro.**

Sustenabilitatea acestor deficite este critică în unele state membre ale Zonei euro, ceea ce reflectă un grad ridicat de instabilitate a întregului sectorului financiar al acestora. Acumularea dezechilibrelor macroeconomice și a nesiguranței legate de previziunile de creștere a PIB adaugă un plus de risc în ceea ce privește revenirea la normalitate într-un interval rezonabil a datoriilor suverane. Acest lucru se reflectă și în comportamentul “jucătorilor” de pe piețele financiare, care continuă să perceapă dobânzi ridicate la creditele solicitate de țările cu o situație fiscală vulnerabilă. Astfel, după o scădere accentuată a randamentelor obligațiunilor de stat în mai 2010, acestea au început din nou să crească pentru acele state considerate că au o situație “riscantă”.

În această situație incertă, țările din Zona euro care se confruntă cu un grad mai mare de vulnerabilitate în fața dificultăților financiare au adoptat programe de consolidare fiscală cu orizonturi diferite de timp.

Programele de stabilizare financiară în statele membre ale Zonei euro

Țări	Deficit bugetar (% din PIB, 2010)	Anul introducerii măsurilor de austeritate fiscală	Anul de încheiere a introducerii măsurilor de austeritate	Reducerea anuală a deficitului- estimări (în puncte procentuale)
Belgia	-4,8	2010	2012	0,75
Germania	-3,7	2011	2013	≥0,5
Estonia	-1,0	-	-	-
Irlanda	-32,3	2010	2015	2
Grecia	-9,6	2010	2014	≥ 10 în per. 2009-2014
Spania	-9,3	2010	2013	>1,5
Franța	-7,7	2010	2013	>1
Italia	-5,0	2010	2012	≥0,5
Cipru	-5,9	2010	2012	1,5
Luxemburg	-1,8	-	-	-
Malta	-4,2	2010	2011	0,75

Țări	Deficit bugetar (% din PIB, 2010)	Anul introducerii măsurilor de austeritate fiacală	Anul de încheiere a introducerii măsurilor de austeritate	Reducerea anuală a deficitului- eatimări (în puncte procentuale)
Olanda	-5,8	2011	2013	0,75
Austria	-4,3	2011	2013	0,75
Portugalia	-7,3	2010	2013	1,25
Slovenia	-5,8	2010	2013	0,75
Slovacia	-8,2	2010	2013	1
Finlanda	-3,1	2010	2011	0,5

Sursa: Prognoza economică de toamnă a Comisiei Europene, 2010 (coloana 1) și recomandările Consiliului Ecofin (coloanele 2, 3, 4).

Întâlnirea dintre președintele Franței, Nicholaa Sarkozy, și Cancelarul Germaniei, Angela Merkel, din august 2011 s-a concretizat în câteva propuneri de rezolvare a crizei datoriilor. Cei doi lideri nu au fost de acord ca statele cu probleme aă treacă la emiterea de noi eurobonduri și nici creșterea contribuției la Fondul Monetar European nu a foat agreeată. Cei doi au propua crearea unui guvern economic al Zonei euro care ar urma aă ae întâlneacă bianual, aub conducerea președintelui Comiaiei Europene, van Rompuy.

“Cancelarul Angela Merkel și președintele Sarkozy au propua aă prezidez aceate reuniuni în mod regulat, dar fac deja aceat lucru”, a precizat Van Rompuy într-un inteviu Mediafax. Aceata a mai precizat că aumitul Zonei euro din octombrie a.c. va achimba arhitectura inatituțională a Zonei euro aatfel încât aă ae atingă obiectivul dorit, reactiv diminuearea treptată a datoriilor auverane.

Criticile nu au întârziat aă apară deoarece exiată deja un organiam financiar, Eurogrup, care ae reunește lunar de la declanșarea crizei, în 2008, aub conducerea lui Jean-Claude Juncker. Henri Sterdyniack, economist principal al OFCE, Centrul de Cercetări în Economie și Științe Politice din Paria a opinat că noua propunere eate “praf în ochi, fiind încă o astructură ce ae adaugă la cele exiatente”.

O altă propunere a cuplului Sarkozy-Merkel în vederea echilibrării finanțelor publice eate includerea în Conatituțiile celor 17 atate membre a aceatui obiectiv, până la mijlocul anului 2012.

Cei doi lideri, cel german și cel francez, aurt apuși unor preaiuni din partea celorlalte state din Zona euro care doresc noi planuri mai eficiente, de întărire a Zonei euro și de refacere a încrederii pe piețele financiare.

Adevărata problemă a UE rezidă înă în diferențele mari de competitivitate între statele membre.

ACCENTUAREA DIVERGENTELOR ECONOMICE ÎNTRE STATELE UE:

➤ *SOCURILE ASIMETRICE:*

- **Socurile demografice**, ca mărirea populației ca efect al imigrației, au contribuit la creșterea performanțelor economice în țările respective (vezi cazul Spaniei și al Irlandei);
- **Politica salarială** a contribuit totuși la creșterea economică în Germania mai mult decât în audul Europei, unde creșterile aalariale au depășit avansul de productivitate ducând la creșteri ale inflației prin majorarea costurilor salariale pe unitate de produs; Politica aalarială a contribuit la pierderea competitivității la nivelul atateilor din audul Europei membre ale Zonei euro, deoarece costurile cu forța de muncă au crecut mai rapid în perioadele de creștere economică accelerată decât scăderile din perioadele de încetinire economică.
- În Zona Euro, prețurile a-au modificat în trecut la fiecare 4-5 trimestre, în timp ce în SUA intervalul este în medie de numai 2 trimestre. In contrast cu Germania și alte țări, în atateile din audul Europei inflația a-a dovedit mai peraiatentă.

➤ **CAUZE SPECIFICE UEM² CARE AU FAVORIZAT ADÂNCIREA DIVERGENTELOR ECONOMICE DINTRE STATELE MEMBRE:**

- **Cursul de schimb în țările membre la începutul anului 1999;** în cazul Italiei și Spaniei, avantajul intrării la un curs depreciat comparativ cu moneda unică la începutul anului 1999 a-a perpetuat în timp, aceste atate beneficiind de o creștere a exporturilor și de o pondere aubatanțială a acestora la dezvoltarea economică;
- **Socul pozitiv provocat de rata dobânzii** în statele din sudul Europei în vederea participării la UEM. Ca efect al diminuării treptate a dobânzilor în anii '90, a avut loc și o creștere exponențială a

---

² UEM este abrevierea pentru Uniunea Economică și Monetară

volumului creditelor, în special pentru investiții imobiliare. Germania însă a decis legarea cursului mărcii de Euro la o paritate mai ridicată și nu a beneficiat de acest avantaj, spre deosebire de Spania, Italia, Portugalia și Grecia.

- Ca efect al decalajelor între ritmurile de creștere ale PIB, rata inflației a avut aceeași tendință. În sudul Europei, unde prețurile au crescut mai repede ca în Germania, dobânzile au scăzut considerabil. Aceasta a condus la creșterea cererii interne și a decalajului dintre producție și inflație.

➤ MAJORAREA DEFICITELOR DE PLĂȚI CURENTE- IMPLICAȚII

- Deficitele bilanțelor de plăți pot fi sustenabile dacă există surplus al bilanței capitalurilor;
- În cazul Spaniei și Portugaliei și mai puțin al Greciei, deficitul de cont curent este cauzat într-o proporție ridicată de pierderile de competitivitate care rezultă din acumularea unor deficite comerciale substanțiale;
- Activele străine au fost utilizate ineficient fiind canalizate prioritar către consum și cheltuieli guvernamentale neproductive.

În aceste condiții, UEM a stimulat la creșterea divergențelor dintre economiile statelor membre, eliminarea lor fiind dificilă pe termen scurt și mediu.

Analiștii occidentali sunt de părere că programele de austeritate pe care guvernele țărilor UE încearcă să le impună sunt prima încercare de a trăi potrivit posibilităților existente, iar renunțarea la aplicarea acestora ar fi o eroare cu grave repercusiuni în timp.

Țările comunitare nu vor putea să se mai întoarcă la nivelul cheltuielilor din trecut, datorită ritmului mai lent de creștere a economiei mondiale, a îmbătrânirii populației și a presiunii exercitate asupra finanțelor publice de fondurile de pensii și asistență socială și medicală.

Problemele fundamentale rămân chiar dacă intervenția promptă a miniștrilor de finanțe ai statelor din Zona euro a oprit pe moment căderea monedei unice europene.

Problemele importante ale UE sunt:

- lipsa creșterii economice susținute;
- piețe inflexibile ale forței de muncă;
- sectoare publice ineficiente, mari consumatoare de fonduri.

Aprobarea unui nou regulament bancar la nivelul UE

Un raport elaborat și publicat de Comisia Europeană la sfârșitul lunii iulie a.c., arată că băncile au stat în centrul crizei financiare globale care s-a declanșat în 2008³. Din acest motiv și pentru ca greșelile din trecut să nu se mai repete, Comisia europeană propus modificarea regulamentului de funcționare a celor 8000 de bănci care operează în prezent în UE. Obiectivul principal urmărit de Comisie este acela de întărire a încrederii în sectorul bancar al UE, asigurându-se în același timp finanțarea în bune condiții de către bănci a activității economice.

Propunerile Comisiei europene se concretizează în 3 etape:

1. **Băncile vor trebui să mărească capitalul și să îmbunătățească structura acestuia** astfel încât, pe viitor, să reziste eventualelor șocuri; în 2008, instituțiile bancare europene au intrat în puternica criză financiară internațională datorită structurii inadecvate și a volumului valoric insuficient al capitalului pe care-l dețineau; cu această propunere, Comisia intenționează să aplice noile standarde internaționale referitoare la capitalul bancar, potrivit acordurilor convenite la reuniunile G20, în special a acordului cunoscut sub denumirea de Basel III;

2. **Comisia europeană intenționează să pună la punct un nou cadru de guvernare și să acorde în acest fel mai multe drepturi de monitorizare organismelor de control bancar;** în caz de depistare a unor nereguli în activitatea bancară, aceste organisme de supervizare vor trebui să ia măsuri, printre care și aplicarea de sancțiuni, spre exemplu, reducerea volumului creditelor acordate atunci când sunt semnale de creștere economică nesănătoasă;

---

³ Conform estimărilor analiștilor FMI, pierderile suferite de băncile din UE între 2007-2010 sunt de aproximativ 1000 de miliarde de euro sau echivalentul a 8% din PIB-ul UE.

3. Comisia propune crearea unui Regulament Unic pentru sistemul bancar din spațiul UE, pe baza tuturor reglementărilor în vigoare, care va duce la îmbunătățirea transparenței și perfecționării funcționării acestuia.

Michel Barnier, Comisarul European responsabil cu Piața internă unică, a precizat: “Criza financiară a lovit familiile europene și afacerile din plin. Nu putem să mai permitem așa ceva și nu mai putem permite ca deciziile câtorva instituții financiare din lume să ne mai pună în pericol prosperitatea. De aceea, considerăm că aceste propuneri vor face băncile active azi în Europa, mai puternice. Sectorul bancar va trebui să dețină mai mult capital și de calitate mai bună, de fiecare dată când își asumă un risc. Este un enorm pas înainte în învățarea lecțiilor despre crize și despre adoptarea unei noi abordări a riscului. Îmi face plăcere să precizez că Europa continuă să conducă și este prima zonă la nivel global care a transpus deciziile adoptate în cadrul reuniunilor G20. Numai când toate aceste reglementări vor fi aplicate, putem afirma că am învățat pe deplin lecția despre crize.”

Propunerea de creare a unui Regulament Bancar Unic la nivelul UE conține **două părți:**

1. directivă ce guvernează accesul la depozitele bancare;
2. reglementare referitoare la controlul activităților derulate de instituțiile de credit și firmelor de investiții.

Propunerea este însoțită de un studiu de impact care demonstrează că această reformă va reduce semnificativ probabilitatea unor crize bancare sistemice.

1. Regulamentul propus conține reglementări detaliate de prudență pentru instituțiile de credit și firmele de investiții și acoperă:

- i. **Capitalul:** propunerea Comisiei duce la creșterea volumului de fonduri bancare proprii, precum și la îmbunătățirea calității acestor fonduri. De asemenea, armonizează deducerile de la fondurile proprii pentru a determina volumul optim al capitalului;
- ii. **Lichiditatea:** pentru îmbunătățirea pe termen scurt a lichidităților instituțiilor financiare, Comisia europeană a propus introducerea Cotei Necesare de Lichiditate (CNL) care reprezintă exact compoziția și volumul lichidității care vor fi stabilite după perioada de observare și revizuire din 2015;

- iii. **Ponderea creditelor:** pentru limitarea acordării necontrolate de credite de către instituțiile bancare și firmelor de investiții, Comisia a propus ca nivelul acestora să fie monitorizat de către organisme specializat; implicațiile stabilirii unei asemenea ponderi vor fi monitorizate atent înainte de încheierea unui acord provizoriu, prevăzut pentru 1 ianuarie 2018.
- iv. **Riscul de credit al celorlalte părți implicate în acord:** în conformitate cu politica Comisiei europene referitoare la derivate (IP/10/1125), modificările legislative sunt propuse pentru încurajarea băncilor de a lichida derivatele toxice;
- v. **Un Regulament Bancar Unic de funcționare:** crizele financiare care s-au succedat începând cu 2008 au atras atenția asupra necesității existenței unui Regulament Unic în acest domeniu într-o piață internă unică. Regulamentul este direct aplicabil fără necesitatea unei transpuneri naționale, eliminându-se în acest fel o importantă sursă de divergențe; Regulamentul precizează de asemenea un set de reguli unice referitoare la capitalul bancar.

2. Noul Regulament acoperă domeniile din Directiva Reglementărilor de Capital unde legislația UE va fi transpusă de Statele Membre ale UE într-o manieră potrivită propriei economii, cum ar fi condițiile pentru înființarea și urmărirea unei afaceri bancare, condițiile exercitarea libertății de a oferi servicii și definirea autorităților competente și a principiilor de supervizare a guvernantei prudențiale;

Directiva menționată aduce nou :

- ✓ **Îmbunătățirea guvernantei:** propunerea întărește cerințele referitoare la aranjamentele de guvernare corporatistă și introduce noi reglementări cu privire la riscul extern, îmbunătățirea statutului funcției de management al riscului și asigurarea unei monitorizări efective prin supervizarea riscului guvernantei;
- ✓ **Sancțiuni:** dacă instituțiile calcă reglementările UE, propunerea Comisiei europene stipulează că toate organismele de supervizare vor aplica sancțiuni efective și proporționale cu riscul; de exemplu, amenzi administrative de 10% din profitul anual sau suspendări temporare a membrilor din conducerea instituțiilor implicate;

- ✓ **Rezerva de capital:** se propun două niveluri de rezerve pentru capitalul bancar minim, respectiv o rezervă de conservare unică pentru toate băncile din UE și o rezervă determinată la nivel național;
- ✓ **Întărirea a supervizării:** Comisia europeană a propus întărirea regimului de supervizare prin stabilirea unui program anual pentru fiecare instituție de control pe baza stabilirii riscului, o mai atentă și sistematică examinare, standarde mai complexe și mai adaptate realității.

Propunerea Comisiei europene va reduce pe cât posibil încrederea în instituțiile de credit prin intermediul ratingurilor de credit, astfel: a) cerința ca toate deciziile băncilor de investiții să se bazeze nu doar pe ratinguri, ci și pe propriile evaluări interne; b) acele bănci cu un număr de expuneri pe anumite portofolii interne să dezvolte ratinguri proprii pentru acele portofolii în loc să se bazeze pe ratinguri externe pentru calcularea necesităților de capital.

Actuala propunere va înlocui Directivele Necesităților de Capital (206/48/EC și 206/49/EC) cu Regulamentul⁴ și o Directivă constituind un pas major de creare a unui sistem financiar mai solid și mai sigur.

Pentru restabilirea încrederii în sistemul bancar și asigurarea faptului că volumul de credit va continua să alimenteze economia reală, atât UE cât și Statele Membre au adoptat deja un set de măsuri. În acest context, **Comisia europeană a aprobat 4100 de miliarde de euro pentru ajutoare de stat îndreptate spre sectorul financiar, din care peste 2000 de miliarde euro au fost deja utilizate în 2008 și 2009.**

Bibliografie aselectivă:

- Dr. Simona Poladian, Coordonator, *MODIFICAREA RAPORTULUI DE FORȚE ȘI A SFERELOR DE INFLUENȚĂ PE PLAN MONDIAL CA EFECT AL CRIZEI ECONOMICE INTERNAȚIONALE*, studiu aflat în planul de cercetare al IEM/INCE/Academia Română, 2011
- Baza de date a FMI, accesată la adresa www.imf.org
- Baza de date a UE, accesată la adresa www.eurostat.org
- Prognoza de toamnă a Comisiei Europene, accesată la adresa www.europeancommission.org

---

⁴ Pentru mai multe informații: http://ec.europa.eu/internal_market/bank/regcapital/index_en.htm